

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v trestnej veci proti obžalovanému **D. B.**, pre trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 na verejnom zasadnutí konanom 19. januára 2012 v Bratislave prerokoval odvolanie obžalovaného **D. B.** proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 8. novembra 2010, sp. zn. PK 1 T 49/2010, a rozhodol

t a k t o :

Podľa § 256 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 odvolanie obžalovaného **D. B.** **s a z a m i e t a.**

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku z 8. novembra 2010, sp. zn. PK 1 T 49/2010, bol obžalovaný **D. B.** uznaný za vinného z trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. účinného do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. zák.) na tom skutkovom základe, že

sledujúc cieľ odčerpať majetok spoločnosti **H.**, s. r. o., so sídlom **B.**, D. č. **X.**, IČO: **X.**, sústredený na bežnom účte č. **X.** vedenom v **T.**, a. s., pobočka **B.**, **M.** ulica, postupoval tým spôsobom, že dňa 5. marca 2002 využívajúc plnú moc splnomocniteľa **V. F.** z 25. januára 2002, ktorá ho oprávňovala popri inom aj na zastupovanie spoločnosti **H.**, s. r. o., vo všetkých veciach, zriadil v pobočke **T.**, a. s., v **B.** na **M.** ulici neobmedzené dispozičné právo k označenému účtu pre **L. V.**, ktorému nebol známy účel zriadenia dispozičného práva ani právny dôvod nasledujúcej bankovej operácie, dňa 6. marca 2002 uskutočnil z účtu č. **X.** bezhotovostný prevod sumy 5 600 000 Sk na bežný účet spoločnosti **S.**, s. r. o., so sídlom **Ž.**, J. V. č. **X.**, IČO: **X.**, č. **X.** vedený vo **V.**, a. s., pobočka **B.**, expozitúra **D.**, ul. **S.**, ktorý deklaroval ako úhradu za služby dodávateľa – spoločnosti **S.**, s. r. o., vodiac, že služby nemajú byť nikdy poskytnuté, pričom dňa 12. marca 2002 **L. V.** ako formálny

konateľ spoločnosti S., s. r. o., na pokyn sprostredkovateľa P. G. prevedenú sumu 5 600 000 Sk v expozitúre V., a. s., D., vybral z účtu č. X. a odovzdal P. G., čím takto svojím konaním D. B. spôsobil poškodenej organizácii H., s. r. o., škodu vo výške 5 600 000 Sk (185 885,946 eur).

Špecializovaný trestný súd ho za to odsúdil podľa § 248 ods. 5 Tr. zák. k trestu odňatia slobody vo výmere 5 (päť) rokov, na výkon ktorého obžalovaného podľa § 39a ods. 3 Tr. zák. zaradil do I. (prvej) nápravno-výchovnej skupiny. Zároveň mu podľa § 228 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. por.) uložil povinnosť nahradiť poškodenej strane, a to H., s. r. o., v konkurze, B., D. č. X., škodu vo výške 185 885,946 eur.

Proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote podal odvolanie obžalovaný D. B.

V odôvodnení podaného odvolania, ktoré smerovalo proti výrokom o vine a treste uplatnil tieto odvolacie námietky:

- napriek tomu, že najvyšší súd už v minulosti kritizoval formuláciu skutkových viet v podobe absencie skutkových úvah ako aj popisu deja, skutková veta vo výrokovej časti napadnutého rozsudku je absolútne nečitateľná, keďže sa v nej neuvádza žiadne jeho konanie, ktoré by smerovalo k zavineniu;
- najvyšší súd v predchádzajúcom rozhodnutí poukázal na viaceré nedostatky súvisiace, napr. s otázkou vlastníctva poškodenej obchodnej spoločnosti, s otázkou časového hľadiska uzavretia materských spoločností políciou, s otázkou povinnosti mlčanlivosti u svedka JUDr. M. B. , ktoré ale v novom konaní neboli opätovne odstránené;
- odvolateľ vo vzťahu k otázke vlastníctva poškodenej obchodnej spoločnosti opakovane prezentoval svoj právny názor, že vlastníkom obchodnej spoločnosti H., s. r. o., ako 100 % dcérskej spoločnosti H., a. s., je P. P., ktorý mal teda mať v trestnom konaní procesné postavenie poškodeného, keďže vyhlásením konkurzu ako úpadca nestratil svoju procesnú spôsobilosť byť účastníkom konania;

- dňa 5. februára 2002 došlo zo strany polície k uzavretiu obchodnej spoločnosti H., a. s., pričom v máji 2002 bol účelovo vyhlásený konkurz na majetok tejto obchodnej spoločnosti, ktorá skutočnosť ovplyvnila všetky následné kroky orgánov činných v trestnom konaní, ktoré vyústili až do trestného stíhania jeho osoby, teda podľa názoru odvolateľa štát zapríčinil krach tejto obchodnej spoločnosti, vytvoril si vlastného poškodeného, začal vyšetrovať tento krach a tak si zabezpečil, že trestné konanie bude v jeho „réžii“;
- svedka JUDr. M. B. (advokáta) ako právneho zástupcu obchodnej spoločnosti H., a. s., a rovnako tak aj obchodných spoločností H., s. r. o., a S., s. r. o., nikto nezbavil v trestnom konaní povinnosti mlčanlivosti o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojho povolania v rámci poskytovania právnych služieb;
- vylúčením tejto trestnej veci na samostatné konanie bolo motivované snahou špecializovaného trestného súdu vyhnúť sa verejnej kritike a posmeškom médií a prípadne niektorých politikov, pričom odvolateľ mal za to, že pre takýto procesný postup súdu prvého stupňa neboli splnené zákonom stanovené podmienky;
- vo vzťahu k právnej kvalifikácii trestného činu sprenevery poukázal na to, že jeho konaním neboli naplnené zákonné znaky tejto skutkovej podstaty, pokiaľ ide o to, že:
  - a.) vec musí byť daná do držby
  - b.) vec si musí páchatel prisvojiť
  - c.) musí byť iná dohoda ohľadom nakladania s vecou
  - d.) musí ísť o cudzí majetok
  - e.) musí vzniknúť škoda cudzej osobe
  - f.) úmyselné zavinenie;
- vo vzťahu ku skutkovým zisteniam spochybnil výpovede svedkov JUDr. M. B., Ľ. V. a Ing. M. H. a naopak výpoveď svedka P. P. prezentoval ako dôveryhodnú;
- vychádzajúc teda z výpovede svedka P. P. mal za to, že tento poškodený – svedok len realizoval svoje ústavné právo voľne nakladať so svojim vlastníctvom a tak ľudovo povedané „súd do toho nič“, keďže bolo len

na výbere P. P. alebo jeho osoby, ako uvedenú sumu 5 600 000 Sk použijú.

Z vyššie uvedených dôvodov sa obžalovaný D. B. na podklade podaného odvolania domáhal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil špecializovanému trestnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Podľa § 254 ods. 1 Tr. por. účinného do 1. januára 2006 (ďalej len Tr. por.) ak nezamietne odvolací súd odvolanie podľa § 253, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na chyby, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Najvyšší súd Slovenskej republiky postupom uvedeným v citovanom ustanovení zistil, že odvolanie proti rozsudku špecializovaného trestného súdu podala procesná strana na to oprávnená, proti výrokom, proti ktorým odvolanie podať mohla, urobila tak v lehote ustanovenej v zákone, pričom odvolania podané obžalovaným D. B. nie je dôvodné.

Treba hneď úvodom uviesť, že vo vzťahu ku skutkovým zisteniam tvoriacim podstatu súdeného trestného činu, je napadnutý rozsudok výsledkom konania, v ktorom sa postupovalo podľa Trestného poriadku a v ktorom nedošlo k žiadnym podstatným chybám, ktoré by mohli mať vplyv na objasnenie skutkového stavu veci, pokiaľ ide o zistenie, že sa predmetný skutok stal spôsobom popísaným vo výroku napadnutého rozsudku, že ho spáchal obžalovaný D. B. a že z jeho konania nastal tam uvedený následok.

Rovnako Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní obsahu vyšetrovacieho a súdneho spisu dospel k záveru, že výrok o vine obžalovaného D. B. bol založený na presvedčivých dôkazoch, ktoré bez akejkoľvek pochybnosti vylučujú akúkoľvek inú alternatívu toho skutkového deja, ktorý bol na základe týchto dôkazov ustálený.

Vzhľadom k tomu Najvyšší súd Slovenskej republiky v otázke skutkových zistení v prevažnej miere odkazuje na podrobne rozvedené dôvody rozsudku špecializovaného trestného súdu, s ktorými sa v plnom rozsahu stotožnil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky odvolacie námietky obžalovaného D. B. vo vzťahu ku skutkovým zisteniam a právnym záverom špecializovaného trestného súdu, až na námietku týkajúcu sa porušenia povinnosti mlčanlivosti u svedka JUDr. M. B., považoval preto za neopodstatnené.

V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že obžalovaný D. B. bol už v minulosti uznaný za vinného z trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. na rovnakom skutkovom základe, a to rozsudkom bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku z 27. apríla 2007, sp. zn. PK 1 Tš 8/2005. Tento rozsudok Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 11. októbra 2007, sp. zn. 2 Toš 6/2007, v celom rozsahu zrušil a vec aj v tejto časti vrátil bývalému špeciálnemu súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Odôvodnenie tohto zrušujúceho uznesenia však neobsahuje absolútne žiadnu zmienku o procesných a hmotnoprávných chybách rozsudku súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa vyššie uvedeného trestného činu sprenevery a ani jedno slovo o tom, či v tejto časti je potrebné dokazovanie doplniť a prípadne v akom smere. Inak povedané, zrušujúce uznesenie odvolacieho súdu je minimálne v tejto časti arbitrárne, a teda absolútne nepreskúmateľné, čo napokon na hlavnom pojednávaní konanom dňa 8. novembra 2010 vo svojej záverečnej reči potvrdil aj obhajca obžalovaného D. B. JUDr. R. M., keď povedal: „najvyšší súd tento bod nevytýkal, je to môj dojem, ale skutočne sa nezmienil ani jediným slovom, i keď sme podali v tejto časti pomerne rozsiahle odvolanie, vyvoláva to dojem, akoby na to najvyšší súd zabudol, no ale to je len môj dojem“. Odvolací senát 5T najvyššieho súdu vzhľadom na vyššie uvedené okolnosti preto ani nemohol zistiť dôvody, ktoré viedli vo veci konajúci predchádzajúci odvolací senát k zrušeniu rozsudku v celom rozsahu, teda aj v časti týkajúcej sa len obžalovaného D. B. a trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák., ktorého spáchanie mu obžaloba kládla za vinu.

Rovnako podľa názoru senátu 5T Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z vykonaných dôkazov (bez ohľadu na výpoveď JUDr. M. B., keďže tento svedok nebol zákonným spôsobom zbavený mlčanlivosti) bez akejkoľvek pochybnosti vyplýva, že obžalovaný D. B. z titulu zmluvného zastúpenia obchodnej spoločnosti H., s. r. o., s možnosťou nakladať so všetkým jej právami a majetkom na podklade plnej moci svedka

V. F. z 25. januára 2002 za pomoci osoby P. G. využil svedka Ľ. V. tým spôsobom, že tomuto svedkovi 5. marca 2002 rozšíril podpisový vzor na účet obchodnej spoločnosti H., s. r. o., vedený v T., ktorá osoba následne 6. marca 2002 prevodným príkazom previedla sumu 5 600 000 Sk z účtu vyššie uvedenej obchodnej spoločnosti, pričom táto suma nebola použitá v prospech a ani v záujme obchodnej spoločnosti H. s. r. o., o čom napokon jednoznačne svedčí aj dodatočne predložená fiktívna faktúra obchodnej spoločnosti S., s. r. o. Napokon suma 5 600 000 Sk prevedená na účet obchodnej spoločnosti S., s. r. o., vedený vo V. bola svedkom Ľ. V. dňa 12. marca 2002 v hotovosti vybraná a odovzdaná osobe P. G.

Uvedený skutkový stav potvrdzujú predovšetkým svedecké výpovede Ľ. V. a Ing. M. H. a predovšetkým zabezpečené a vykonané listinné dôkazy, a to plná moc V. F. pre obžalovaného D. B. z 25. januára 2002, žiadosť obžalovaného D. B. o rozšírenie podpisového vzoru k účtu obchodnej spoločnosti H., s. r. o., vedený v T. pre svedka Ľ. V. z 5. marca 2002, prevodný príkaz na sumu 5 600 000 Sk zo 6. marca 2002, príkaz na výber v hotovosti na sumu 5 600 000 Sk z 12. marca 2002, faktúra číslo 2002 obchodnej spoločnosti S., s. r. o., ako dodávateľa na sumu 5 600 000 Sk pre odberateľa obchodnú spoločnosť H., s. r. o., z 2. marca 2002 a písomná žiadosť výkonného riaditeľa obchodnej spoločnosti H., s. r. o. svedka Ing. M. H. z 30. januára 2003, ktorou obchodnú spoločnosť S., s. r. o., vyzýva na preukázanie plnenia v zmysle vystavenej faktúry.

V tomto smere neobstojí argumentácia obžalovaného D. B. založená na svedeckej výpovedi P. P. z dôvodov, ktoré v dostatočnom rozsahu rozviedol Špecializovaný trestný súd v odôvodnení napadnutého rozsudku, s ktorými sa Najvyšší súd Slovenskej republiky v plnom rozsahu stotožnil. Rovnako podľa neho konanie obžalovaného D. B., ktorý disponoval generálnou plnou mocou a napriek tomu pre vyššie uvedené odčerpanie finančných prostriedkov z účtu obchodnej spoločnosti H., s. r. o. rozšíril podpisový vzor pre ďalšiu osobu, postrádalo akúkoľvek logiku, pokiaľ sa neberie do úvahy zisťná motivácia jeho konania, ktorým však naplnil znaky trestného činu sprenevery.

Pokiaľ ide o osobu P. G. je potrebné ešte doplniť, že táto 23. apríla 2003 zomrela, pričom ako svedok dovtedy vypočutá nebola, keďže trestné stíhanie v tejto časti sa začalo až 7. júna 2004 a rovnako tak zomrel svedok JUDr. M. B., a to 12. apríla 2008, pričom jeho výpovede v tomto smere sú právne irelevantné, keďže dovtedy tento svedok správcom konkurznej podstaty nebol zbavený povinnosti mlčanlivosti.

Vo vzťahu k niektorým odvolacím námietkam Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné ešte uviesť nasledovné:

Zhodou okolností predseda senátu 5T Najvyššieho súdu Slovenskej republiky predsedal aj odvolaciemu senátu, ktorý uznesením z 30. mája 2007, sp. zn. 1 Toš 6/2007, zamietol odvolanie obžalovaného V. F. a spol. proti rozsudku bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku z 10. januára 2007, sp. zn. PK 2 Tš 8/2005, pričom v odôvodnení tohto uznesenia najvyšší súd okrem iného uviedol aj toto:

„základná premisa obhajobnej argumentácie obžalovaného V. F. a obhajcu obžalovaného F. M. JUDr. J. L. založená na tvrdení, že činnosť obchodných spoločností H., a. s., a B., s. r. o., nevykazovala znaky protiprávnosti, keďže obžalovaní mali postupovať podľa ustanovení Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka a že k zastaveniu činnosti týchto obchodných spoločností došlo nezákonným zásahom štátu prostredníctvom polície 5. februára 2002, v dôsledku ktorého nemohli byť fyzické a právnické osoby, ktoré im poskytli finančné prostriedky, či už formou zmluvy o pôžičke alebo prostredníctvom zmluvy o tichom spoločenstve, vyplatené, sa nezakladá na pravde.

Vykonaným dokazovaním bolo totiž jednoznačne preukázané, že v posudzovanom prípade išlo bez akýchkoľvek pochybností o sofistikovanejšiu formu pyramídovej hry, ktorá sa krátko predtým, ako došlo k začatiu trestného stíhania vo veci 4. februára 2002, sama zrútila v dôsledku toho, že objem vložených finančných prostriedkov už v tom čase nepostačoval na krytie výplaty vkladov a úrokov z nich, čo napokon bolo aj dôvodom k „prevodu“ obchodných spoločností H., a. s., a B., s. r. o., na iné subjekty, čo je inak predmetom trestného stíhania ďalších osôb.

Pre záver, že išlo o pyramídovú hru svedčí celý rad objektívnych skutočností vyplývajúcich z doposiaľ vykonaného dokazovania, a to:

- formulácia zmlúv, na ktorých základe fyzické a právnické osoby poskytovali finančné prostriedky do vyššie uvedených obchodných spoločností, a to predovšetkým zmluva o tichom spoločenstve s ustanovením, že tichý spoločník sa nebude podieľať na strate a dohodnutý výnos mu bude vyplatený bez ohľadu na to, či bude zisk dosiahnutý alebo nie;

- nákup obchodných spoločností, resp. obchodných podielov a iné podnikateľské aktivity v H., a. s., sa uskutočňovali výlučne z finančných prostriedkov vkladateľov získaných najmä prostredníctvom B., s. r. o., nekoncepčne, bez znalosti trhu, ekonomickej situácie spoločnosti, bez predchádzajúcej prognózy jej vývoja a bez projektovej prípravy s prepracovanou dobou návratnosti investície (M., A., T., atď.);
- všetky tieto obchodné spoločnosti boli stratové, resp. zanedbateľne ziskové, pričom aj v tomto prípade nešlo o tzv. vonkajší zisk, ale o zisk získaný prostredníctvom materskej spoločnosti (napr. P., s. r. o.), teda v týchto obchodných spoločnostiach neboli vytvárané žiadne zdroje pre plnenie zmluvných záväzkov voči klientom a rovnako tak z objektívnych dôvodov nemohli byť vytvárané ani v blízkej budúcnosti (napr. návratnosť T. cca. 80 rokov);
- dosiahnutý minimálny zisk preto nestačil ani na pokrytie prevádzkových nákladov obchodných spoločností H., a. s., a B., s. r. o., ktoré boli hradené rovnako len z vložených vkladov;
- už v roku 1998 boli splnené podmienky na vyhlásenie konkurzu H., a. s., a B., s. r. o., keďže tieto obchodné spoločnosti boli v predĺžení;
- výška výnosov, ktorých najvyššie dohodnutá sa podľa vykonaného dokazovania pohybovala až na úrovni 53 % z výšky vloženého vkladu, pričom vklady a výnosy sa vyplácali výlučne z finančných prostriedkov nových vkladateľov;
- aj základné imanie H., a. s., bolo financované len výlučne z finančných prostriedkov pochádzajúcich z B., s. r. o. (finančné prostriedky vkladateľov), ktoré sa týmto postupom stali pre vkladateľov nevyžiteľné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto v trestnej veci obžalovaného V. F. a spol. rovnako dospel k záveru, že v prípade H., a. s., a B., s. r. o., išlo o obchodné spoločnosti, ktoré boli priamo závislé od počtu nových vkladateľov a sumy vložených finančných prostriedkov,

pričom bolo len otázkou času, kedy prílev nových peňazí nebude stačiť na vyplácania „starých“ klientov a celý systém sa zrúti, keďže v prípade týchto obchodných spoločností od počiatku boli ignorované všeobecne platné zásady nepretržitého trvania.“

Pokiaľ ide o právne posúdenie teraz prejednávanej trestnej veci Najvyšší súd Slovenskej republiky sa stotožnil so záverom, že konanie obžalovaného D. B. po stránke subjektívnej i objektívnej naplnilo znaky trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák.

Cudzia vec alebo iná majetková hodnota je zverená páchatel'ovi v prípade, ak je mu odovzdaná do faktickej moci spravidla s tým, aby s vecou alebo inou majetkovou hodnotou nakladal určitým spôsobom. Páchatel' si prisvojí cudziu vec alebo inú majetkovú hodnotu, ktorá mu bola zverená, ak s vecou alebo inou majetkovou hodnotou naloží v rozpore s účelom, ku ktorému mu bola cudzia vec alebo iná majetková hodnota daná do opatrovania alebo do dispozície, a to spôsobom, ktorý marí základný účel zverenia. Prisvojením je teda aj také nakladanie páchatel'a s vecou alebo inou majetkovou hodnotou, ktorá má trvalo vylúčiť zverujúcu osobu z dispozície s vecou alebo inou majetkovou hodnotou.

V tejto súvislosti treba ešte dodať, že na rozdiel od podvodu získa páchatel' sprenevery faktickú moc nad vecou alebo inou majetkovou hodnotou bez vyvolania omylu alebo zamlčania podstatných skutočností. Pokiaľ by však zverenie veci alebo inej majetkovej hodnoty bolo dosiahnuté vyvolaním alebo využitím omylu alebo zamlčaním podstatných skutočností, šlo by o trestný čin podvodu. V posudzovanom prípade došlo až následne k doručeniu fiktívnej faktúry (čo potvrdil svedok L. V. – konateľ obchodnej spoločnosti S., s. r. o.), ktorá mala len legalizovať konanie obžalovaného D. B. a ďalších vyššie uvedených osôb, ktoré neoprávnené odčerpali finančné prostriedky z účtu obchodnej spoločnosti H., s. r. o.

Trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. sa dopustí ten páchatel', ktorý si prisvojí cudziu vec, ktorá mu bola zverená a spôsobí na cudzom majetku škodu veľkého rozsahu.

V posudzovanom prípade konaním obžalovaného D. B. ako osoby, ktorej bol na podklade plnej moci zverený okrem iného aj majetok obchodnej spoločnosti H., s. r. o., došlo k trvalej strate majetkovej hodnoty vo výške 5 600 000 Sk z dispozície tejto obchodnej

spoločnosti v rozpore s účelom, ku ktorému bol tento majetok do dispozície obžalovaného D. B. zverený. Okolnosť, že na tomto trestnom skutku participovali ako účastníci vo forme pomoci aj ďalšie osoby, a to minimálne už spomínaný nebohý P. G. a svedok L. V., nie je pre právne posúdenie konania obžalovaného D. B. podstatné do tej miery, aby ho to ako priameho páchatel'a zbavovalo trestnej zodpovednosti.

Škoda veľkého rozsahu podľa § 89 ods. 13 Tr. zák. s poukazom na nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 428/2005 účinného od 1. októbra 2005 predstavovala sumu 3 450 000 Sk. Neskoršia právna úprava (Trestný zákon č. 300/2005 účinný od 1. januára 2006) z hľadiska časovej pôsobnosti je pre obžalovaného D. B. nepriaznivejšia.

Stavu veci a zákonu zodpovedá aj výrok špecializovaného trestného súdu o uloženom treste odňatia slobody obžalovanému D. B. a spôsobe jeho výkonu.

Vzhľadom k tomu, že od spáchania skutku obžalovaným D. B. mala uplynúť doba takmer desiatich rokov, Najvyšší súd Slovenskej republiky považuje za potrebné uviesť nasledovné:

Štát prostredníctvom orgánov k tomu určených rozhoduje o obvinených z trestných činov a zaistuje prípadné potrestania páchatel'ov. Rozhodovanie o vine a treste v rámci trestného konania je nielen právom, ale predovšetkým povinnosťou týchto orgánov. Je celkom v rozpore so zmyslom čl. 6 Dohovoru, aby orgán činný v trestnom konaní, ktorý priet'ahy v konaní spôsobil, sa tejto svojej povinnosti zbavil bez toho, aby vyvinul iniciatívu k naplneniu účelu trestného konania, ktorým je práve rozhodnutie o otázke viny a trestu.

Účelom trestného konania je predovšetkým to, aby trestné činy boli náležite zistené a ich páchatelia podľa zákona spravodlivo potrestaní, pritom má pôsobiť na upevňovanie zákonnosti, na predchádzanie a zamedzovanie trestnej činnosti, na výchovu občanov v duchu dôsledného zachovávanía zákonov a pravidiel občianskeho spoluzit'ia i čestného plnenia povinností k štátu a spoločnosti (§ 1 ods.1 Tr. por.).

Trestné konanie je potom ovládané základnými zásadami zaručujúcimi naplnenie vyššie uvedeného účelu trestného konania, ktoré sa uplatňujú nielen z pohľadu samotného obvineného, ale i z pohľadu práv a povinností ostatných subjektov a strán trestného konania.

Predovšetkým s ohľadom na práva týchto ostatných subjektov, prípadne strán na trestnom konaní zúčastnených je akceptácia záveru o možnosti orgánu, ktorý prietáhy v konaní sám spôsobil, zastaviť trestné stíhanie, celkom neprijateľná.

Týmto postupom by bola celkom nežiaducim spôsobom modifikovaná zásada oficiality, ktorá stanovuje, že každý orgán činný v trestnom konaní má povinnosť z vlastnej iniciatívy urobiť všetko pre naplnenie účelu trestného konania a zároveň by sa tak oslabovala funkcia trestného práva vo všeobecnom zmysle, predovšetkým funkcia ochranná.

Najvyšší súd Slovenskej republiky navyše považuje za potrebné zdôrazniť, že čl. 6 ods.1 Dohovoru vôbec nestanovuje žiadnu výslovnú sankciu, ktorou by stíhal porušenie práva na spravodlivý proces, ktoré je v tomto článku zakotvené a pod ktorým je uvedený celý rad čiastkových práv a slobôd, ktorého súčasťou je i právo na rozhodnutie v primeranej lehote.

Primeranosť dĺžky konania je judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len Súd) posudzovaná s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu s prihliadnutím ku kritériám zakotveným v judikatúre Súdu, akými sú zložitnosť prípadu, chovanie sťažovateľa a chovanie štátnych orgánov, poprípade čo je pre sťažovateľa v stávke. Súd v žiadnom zo svojich rozhodnutí nekonkretizoval „všeobecne záväznú“ dobu, ktorú by bolo možné za primeranú lehotu považovať.

Porušenie pravidla plynúceho z čl. 6 ods. 1 Dohovoru je sankcionované vyvedením zodpovednosti štátu voči obvinenému, kedy bolo v rozhodnutiach Súdu spravidla priznané sťažovateľovi spravodlivé zadosťučinenie vo forme peňažnej náhrady a konštatované porušenie čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Nápravu porušenia práva na prejednanie veci v primeranej lehote vo forme zastavenia trestného stíhania Súd z čl. 6 Dohovoru v žiadnom prípade zo svojich rozhodnutí nevyvodil.

Naopak judikatúra Súdu je v tomto ohľade jednoznačná v tom smere, že zmiernenie trestu z dôvodu neprimeranosti dĺžky konania v zásade zbavuje jednotlivca jeho postavenia obete v zmysle článku 36 Dohovoru za predpokladu, že vnútroštátne orgány uznajú, či už výslovne alebo v podstate veci, že šlo o porušenie Dohovoru a uskutočnia nápravu.

V tomto smere Najvyšší súd Slovenskej republiky konštatuje, že okolnosti prípadu alebo pomery páchatel'a môžu odôvodniť aplikáciu § 40 ods. 1 Tr. zák. len za predpokladu, že použité zákonom stanovenej trestnej sadzby odňatia slobody by bolo pre páchatel'a neprimerane prísne a že účel trestu možno dosiahnuť aj trestom kratšieho trvania. Všetky tri podmienky sú ustanovené kumulatívne, a preto musia byť splnené zároveň.

Ustálená súdna prax slovenských súdov v súvislosti s aplikáciou ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák. zohľadňovala predovšetkým, ak nie výlučne, tie okolnosti prípadu, ktoré súviseli so skutkom ako takým a s jeho právnym posúdením, teda okolnosti, za ktorých bol spáchaný čin v zmysle § 3 ods. 4 Tr. zák., resp. rodinné a osobné pomery páchatel'a, ktoré existujú v čase rozhodovania o treste.

Vôbec alebo len ojedinele niektoré súdy pri ukladaní trestu zohľadňujú neprimeranú dĺžku konania v rámci posúdenia otázky, či uvedená skutočnosť je takou okolnosťou, ktorá odôvodňuje mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod zákonom stanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby s použitím ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák.

V posudzovanom prípade však špecializovaný trestný súd postupoval v súlade so zákonom, keď vzhľadom na dĺžku konania obžalovanému D. B. mimoriadne neznížil trest odňatia slobody pod zákonom stanovenú dolnú hranicu trestnej sadzby s použitím ustanovenia § 40 ods. 1 Tr. zák.

Ako už bolo skôr uvedené, obžalovaný D. B. bol už v minulosti uznaný za vinného z trestného činu sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. na rovnakom skutkovom základe, a to rozsudkom bývalého Špeciálneho súdu v Pezinku z 27. apríla 2007, sp. zn. PK 1 Tš 8/2005. Tento rozsudok Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením z 11. októbra 2007, sp. zn. 2 Toš 6/2007, v celom rozsahu zrušil a vec aj v tejto časti vrátil bývalému špeciálnemu súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Zo súdneho spisu špecializovaného trestného súdu vedeného pod sp. zn. PK 1 Tš 8/2005, pritom bolo zistené, že po zrušení rozsudku súdu prvého stupňa a vrátení veci na nové prejednanie a rozhodnutie, bolo nariadených celkovo 23 hlavných pojednávaní, pričom takmer všetky museli byť odročené v dôsledku prekážky na strane obžalovaných

JUDr. Ing. J. M., P. P. a D. B., konkrétne v prípade obžalovaného D. B. a jeho obhajcu JUDr. R. M. v 7 prípadoch.

Vyššie uvedené konanie obžalovaných a ich obhajcov vrátane konania obžalovaného D. B. a jeho obhajcu bez akýchkoľvek pochybností dokumentuje ich evidentnú snahu umelo predlžovať dĺžku konania na súde prvého stupňa za účelom čo najviac oddialiť jeho rozhodnutie o podanej obžalobe. V posudzovanom prípade teda Najvyšší súd Slovenskej republiky na jednej strane zistil neprimeranú dĺžku konania na súde prvého stupňa, na druhej strane musel konštatovať, že jej príčinou však boli jednoznačne subjektívne priet'ahy na strane obžalovaných a ich obhajcov, vrátane obžalovaného D. B. a jeho obhajcu JUDr. R. M., ktoré praktizovali prakticky počas celej doby 3 rokov.

Vyššie uvedená okolnosť (opätovne účelovo vytvorená prekážka na strane obžalovaného P. P. na hlavnom pojednávaní konanom 8. novembra 2010) viedla špecializovaný trestný súd k postupu podľa § 23 ods. 1 Tr. por., keď za účelom urýchlenia konania vylúčil konanie o trestnom čine sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. proti obžalovanému D. B. zo spoločného konania na samostatné konanie. Uvedený procesný postup mal byť zo strany špecializovaného trestného súdu už aplikovaný oveľa skôr, zvlášť keď k zrušeniu pôvodného rozsudku odvolacím súdom v tejto časti došlo za okolností a spôsobom skôr uvedeným.

Treba dodať, že obžalovaný D. B. „rovnakú taktiku – čo najviac oddialiť rozhodnutie o podanom odvolaní“ zvolil a pokúsil sa realizovať aj v odvolacom konaní. Termín verejného zasadnutia predsedu odvolacieho senátu určil 1. decembra 2011 na termín 19. januára 2012, pričom obžalovaný D. B. prevzal predvolanie osobne podľa pripojenej doručky 20. decembra 2011 a jeho obhajca JUDr. R. M. 12. decembra 2011.

Dňa 18. januára 2012 o 21.05 hod. obžalovaný D. B. odoslal na mailovú adresu podateľne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a na mailovú adresu jeho obhajcu JUDr. R. M. písomné ospravedlnenie s odôvodnením, že „sa mu zhoršili zdravotné problémy, ktoré mu pretrvávajú už dlhšiu dobu a nedovoľujú sa mu zúčastniť uvedeného pojednávania, keďže ide o silné krvácanie z konečníka a musel vyhľadať odbornú pomoc, pričom ošetrojúci lekár mu nariadil kl'ud (spisovne malo byť pokoj) na lôžku a nasadil mu silné antibiotiká s tým, že o skončení práceneschopnosti bude informovať“.

K uvedenému písomnému ospravedlneniu pripojil lekársku správu MUDr. M. Š. vykonávajúceho privátnu chirurgickú prax na ulici M. č., 3, Česká republika, z ktorého vyplýva, že D. B. sa dňa 18. januára o 16.12 hod. dostavil do ordinácie tohto lekára s narastajúcou bolestivosťou a citlivosťou v oblasti konečníka, ktoré podľa jeho vyjadrenia boli sprevádzané teplotami, pričom ošetrojúcim lekárom bol hmatom objektívne zistený absces a začervenanie okolia s tým, že mu bol následne ambulantne vykonaný drobný chirurgický zákrok (odstránenie hnisu) a nasadené širokospektrálne antibiotiká (Zinnat) a doporučený pokojový režim v horizontálnej polohe, sprchovanie a udržiavanie v čistote s dostatočným pitným režimom.

Najvyšší súd v posudzovanej veci nezistil žiadne porušenie práv na obhajobu, ktorého by sa dopustil špecializovaný trestný súd vylúčením konania o trestnom čine sprenevery podľa § 248 ods. 1, ods. 5 Tr. zák. zo spoločného konania na samostatné konanie. V tomto smere neboli porušené práva obžalovaného D. B. ani v priebehu odvolacieho konania.

Podľa § 234 ods. 1 Tr. por. verejné zasadnutie sa koná za stálej prítomnosti všetkých členov senátu a zapisovateľa.

Podľa § 234 ods. 2 Tr. por. ak neustanovuje zákon niečo iné nie je účasť prokurátora a obhajcu na verejnom zasadnutí nevyhnutná.

Podľa § 238 Tr. por. na verejnosť, konanie, začiatok a odročenie verejného zasadnutia sa použijú primerané ustanovenia o hlavnom pojednávaní.

Podľa § 202 ods. 3 Tr. por. hlavné pojednávanie v neprítomnosti obžalovaného nemožno konať, ak je obžalovaný vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody alebo ak ide o trestný čin, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica prevyšuje päť rokov. V prípadoch nutnej obhajoby (§ 36) nemožno konať hlavné pojednávanie bez prítomnosti obhajcu.

Podľa § 263 ods. 2 Tr. por. účasť prokurátora na verejnom zasadnutí je povinná.

Podľa § 263 ods. 3 Tr. por. na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní musí mať obžalovaný obhajcu vo všetkých prípadoch, v ktorých ho musí mať na hlavnom pojednávaní.

Podľa § 263 ods. 4 Tr. por. v neprítomnosti obžalovaného, ktorý je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, možno verejné zasadnutie odvolacieho súdu konať len vtedy, ak obžalovaný výslovne vyhlási, že sa účasti na verejnom zasadnutí vzdáva.

Najvyšší súd Slovenskej republiky o odvolaní obžalovaného D. B. rozhodol na verejnom zasadnutí v jeho neprítomnosti z týchto dôvodov:

Ustanovenie § 238 Tr. por. formou odkazu dopĺňa predovšetkým pravidlá o priebehu verejného zasadnutia stanovené v § 235 Tr. por. Primerané použitie ustanovení o hlavnom pojednávaní je podľa § 238 možné len v otázke verejnosti, konania, začiatku a odročenia verejného zasadnutia, nie však (ani analogicky) ohľadom iných otázok, ktoré sú výslovne a odchyľne od hlavného pojednávania upravené pre verejné zasadnutie. Tak napríklad prítomnosť osôb na verejnom zasadnutí je riešená podľa § 234 Tr. por., poprípade v spojení s ustanovením § 233 ods. 1 Tr. por. a s ďalšími zvláštnymi ustanoveniami (§ 264 ods. 2 až 4 Tr. por.), takže sa tu neuplatní ustanovenie § 202 o prítomnosti osôb na hlavnom pojednávaní.

Pokiaľ ide o účasť (prítomnosť) obvineného na verejnom zasadnutí, všeobecné ustanovenie o prítomnosti osôb podľa § 234 Tr. por. sa o nej vôbec nezmieňuje, takže verejné zasadnutie možno vykonať i bez účasti obvineného, i keď mu je účasť potrebné spravidla umožniť aspoň upovedomením o verejnom zasadnutí. Nutnú prítomnosť obvineného na verejnom zasadnutí je potom možné, obdobne ako účasť obhajcu, vyvodzovať len nepriamo z iných ustanovení Trestného poriadku. Účasť obvineného na verejnom zasadnutí bude teda potrebná predovšetkým v týchto prípadoch:

a) pokiaľ ide o obžalovaného, ktorý je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody a ktorý výslovne neprehlásil, že sa vzdáva účasti na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu;

b) pokiaľ bol obvinený na verejné zasadnutie predvolaný (§ 233 ods. 1 prvá veta Tr. por.), čím dal súd jednoznačne najavo, že účasť obvineného na verejnom zasadnutí je nutná a že v neprítomnosti obvineného nemôže konať a rozhodnúť; senát však môže toto opatrenie zmeniť po tom, čo sa predvolaný obvinený nedostavil, a to uznesením vyhláseným po otvorení verejného zasadnutia, ktorým rozhodne, že verejné zasadnutie sa vykoná napriek neúčasti obvineného;

c) pokiaľ bol obvinený odvolacím súdom o verejnom zasadnutí v zmysle § 233 ods. 1 Tr. por. iba upovedomený, dáva súd najavo, že nepovažuje prítomnosť obvineného pri verejnom zasadnutí za nutnú a uvažuje aj s alternatívou konania verejného zasadnutia v jeho neprítomnosti; ak sa obvinený v takomto prípade na verejné zasadnutie nedostaví a svoju neúčast' riadne neospravedlní, potom nie je možné z toho vyvodzovať záver, že boli porušené ustanovenia o jeho prítomnosti na verejnom zasadnutí;

d) pokiaľ obvinený dal výslovne najavo, že trvá na svojej účasti na verejnom zasadnutí a že nesúhlasí s konaním verejného zasadnutia vo svojej neprítomnosti – ide o uplatnenie ústavného práva obvineného, to platí i vtedy, pokiaľ obvinený svoju neúčast' na už nariadenom verejnom zasadnutí včas a riadne ospravedlnil takými dôvodmi, ktoré je možné akceptovať a ktoré mu objektívne bránili zúčastniť sa verejného zasadnutia.

Pokiaľ obžalovaný svoju neúčast' na verejnom zasadnutí konanom 19. januára 2012 ospravedlnil z vyššie uvedených zdravotných dôvodov, Najvyšší súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti považuje za potrebné uviesť, že ochorenie obvineného alebo potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti obvineného však samo osebe nemusí byť dostatočným ospravedlnením jeho neúčasti na verejnom zasadnutí, resp. dôvodom k odročeniu verejného zasadnutia. Potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti je vystavované pre účely sociálneho zabezpečenia a samo osebe nie je dostatočným podkladom pre záver, že obvinenému bránia v účasti na verejnom zasadnutí zdravotné dôvody.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že obžalovaný D. B. svoju neúčast' na verejnom zasadnutí konanom 19. januára 2012 neospravedlnil riadne a včas. V tomto smere treba uviesť, že obžalovaný D. B. mal týmito zdravotnými problémami trpieť dlhšiu dobu, pričom k ošetrovaniu sa dostavil až deň pred konaním odvolacieho konania v popoludňajších hodinách, navyše sa tak stalo v Českej republike, pričom zo správy ošetrojúceho lekára nevyplýva záver, že uvedená diagnóza by obžalovanému D. B. znemožňovala, resp. bránila v účasti na verejnom zasadnutí.

Treba ešte dodať, že dôkazné bremeno v súvislosti s preukázaním nespôsobilosti zúčastniť sa verejného zasadnutia podľa zákona je viazané na osobu obžalovaného, a v tomto smere nie je povinnosťou odvolacieho súdu zisťovať, či zdravotné problémy deklarované obžalovaným tomuto bránia alebo nebránia v účasti na verejnom zasadnutí.

Rovnako súdu zo zákona nevyplýva povinnosť prispôbovať režim konania pred súdom a jeho priebeh predstavám obžalovaného alebo požiadavkám jeho obhajcu. Režim trestného konania a jeho priebeh je potrebné zamerať od súdu k obžalovanému a jeho obhajcovi, a v žiadnom prípade nie naopak.

Najvyšší súd Slovenskej republiky aj s poukazom na prekážky v základnom konaní, ktorých príčinou boli aj ospravedlnenia obžalovaného D. B. a jeho obhajcu a ktoré viedli k subjektívnym priet'ahom a k následnému vylúčeniu veci na samostatné konanie, má za to, že obžalovaný D. B. riadne nepreukázal, že ním deklarované zdravotné dôvody mu objektívne bránili zúčastniť sa verejného zasadnutia, a preto neboli zo strany odvolacieho súdu ani akceptované.

V otázke zákonných prekážok v konaní senát 5T Najvyššieho súdu Slovenskej republiky tak len nadväzuje na svoje predchádzajúce rozhodnutie z 30. októbra 2008, sp. zn. 4 To 2/2008 (túto trestnú vec vybavil senát 5T), ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 4/2010 a ktoré riešilo obžalovanými dovtedy často praktizovanú prekážku v konaní súdu v podobe zmeny obhajcu na poslednú chvíľu.

Napokon Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že stavu veci a zákonu zodpovedá aj výrok o náhrade škody. V tomto smere obžalovaným D. B. uplatnenú odvoláciu námietku týkajúcu sa totožnosti poškodenej strany považoval Najvyšší súd Slovenskej republiky za bezpredmetnú, keďže bolo zistené a preukázané, že poškodenou stranou je H., s. r. o., v konkurze zastúpená JUDr. Ing. V. N., ktorý právny stav doposiaľ nebol spochybnený žiadnym právoplatným rozhodnutím príslušného súdu.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu s't'ažnosť nie je prípustná.

V Bratislave 19. januára 2012

JUDr. Juraj K l i m e n t, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Monika Ivančíková